

Előfizetési fölhívás.

A mai számunkkal lapunk harmadik évfolyama kezdődik. Ez alkalommal szívesen tekintünk vissza a Tanulók Lapja pályafutására.

Egészen csendben, egyszerű, igénytelen külsőben indult meg e lap 1894. január 1-én. Csak nyolcz oldalon jelent meg; de tartalma, szellemi értéke elég elismerésben részesült az ifjuság részéről, a mely érezte, hogy középiskolai tanulmányai mellett ilyen irányu lapra égető szüksége van, látta, hogy a Tanulók Lapja igazán a tanulóknak való, mert oly közleményeket talált benne, melyek tanulmányaiban őt segítették, támogatták, neki hasznos utasításaival sokszor jó szolgálatokat tettek.

Hogy a Tanulók Lapja Magyarországon az egyetlen komoly, számbavehető s valóban a középiskolai ifjuság számára készülő lap, azt e második évfolyam nemesak majd 900 oldal kitévő terjedelme igazolja, hanem a közlemények végtelen változatos volta is, melyről tartalomjegyzékünk számol be.

Nem panaszkodunk az ifjuságra, mert el kell ismernünk, hogy lapunkat szívesen karolta föl. Ha nem felel is meg a támogatás annak a reménynek, melyet a második évfolyam megnagyobbított alakjában való megindításakor hozzáfűztünk, ezt sok más körülménynek tudjuk be.

Midőn a Tanulók Lapja harmadik évfolyamának előfizetésére hívjuk fel a magyar középiskolai ifjuság figyelmét, a lap ugyis ismert irányának jelzését mellőzve, rövid programot terjesztünk elő.

A Tanulók Lapja ezután is *minden vasárnap* jelenik meg a rendes 16 oldal terjedelemben. A lap közleményeit ezután is oly szellemben válogatjuk meg, mint eddig, azon különbséggel, hogy a világirodalom jelesei közül nagyobb időközben fogunk egyet-egyet méltatni és bemutatni.

Az új évfolyam első számában egy kiváló német írónak külföldön nagy feltűnést keltett s az ifjuság körében rendkívüli hatást elért ifjusági regényét, melynek címe

Miamis király

kezdjük meg. A történet az amerikai indiánok életéből van merítve, érdekfeszítő leírások, váratlan fordulatok, merész kalandok váltakoznak benne.

E regény mellett megkezdjük dr. Székely István n.-szebeni főgimn. tanár érdekes és tanulságos leírását a Vezuv által eltemetett Pompei római városról

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Egy 1800 éves városról

czimen, melynek érdekességét és értékét nagyban fogják emelni azon illusztrációk, melyeket a helyszínén eszközölt fotografiai felvételek után készítettünk.

Birjuk ígérletét dr. Maurer Mihály körmöcbányai főreáliskolai tanár urnak, ki

Segits magadon, az isten is megsegít

czimü s az iskolai életből merített hosszabb elbeszélését a Tanulók Lapja számára írja.

Az eddigi színes műmellékletet, a Tanulók Lapja ingyen mellékletét, a

Történeti Album

iveit folytatólag ezután is havonként megkapják előfizetőink.

Még január havában, mihelyt a bizottság a jelentéssel elkészül,

beszámolunk a harmadik pályázat eredményéről

s rövid idő múlva *új pályatölteket tűzünk ki.*

A rövid időközben adott *Feladatok*, valamint a hetenkint közölt *Féjtörő* kérdések megfajtozott pedig

értékes könyvjutalmakat

sorsol ki, a melyek az ifjuság érdeklődését fokozni vannak hivatva.

Végül kiváló gondot fordítunk arra, hogy a közlő

millennium alkalmával s tartama alatt

főleg vidéki előfizetőinknek segítségére legyünk, nemesak jó tanácsosal, utasításokkal, hanem esetleges budapesti tartózkodásuk alatt sok kedvezmény megszerzése által, melyben csakis mint a «Tanulók Lapja» előfizetői részesülhetnek.

A Tanulók Lapja czélja az, hogy az ország összes középiskolai között összekötő kapcsolatot képezzen, hogy az önművelést elősegítse, hogy a tanulóknak komoly s tanulságos olvasmányokat adjon s végül, hogy a magyar nemzeti eszmét ápolja és terjessze.

Hisszük és reméljük, hogy Magyarország középiskolai ifjusága az egyetlen ifjusági lapot czélja keresztülvitelében tömeges pártolása által segíteni is fogja s hogy a

Tanulók Lapja

Magyarország középiskoláinak igazi közönye fog lenni.

A Tanulók Lapja szerkesztősége.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-utca 31.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiunai tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.			Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.		HIRDETÉSEK	
				felvételnek és jutányosan számíttatnak	

Dr. Goldziher Ignác

— a magyar tanárok egyiptomi utazásának vezetője. —

Goldziher Ignác, egyetemi tanár egyike a külföld által legismertebb s ünnepelebb magyar tudósoknak. Székesfehérváron született 1850. június 22-én. Gymnasiunai tanulmányait ugyanott s a pesti ref.

főgymnasiunban végezte.

Már gymnasista korában beiratkozott az egyetemre rend-

kivüli hallgatónak s Vám-

bérynek a persa és török

nyelvekben legbuzgóbb tan-

ítványa volt. Államsegély-

lyel külföldi egyetemeket lát-

ogatózott, leginkább a sémi

nyelvtudományt és keleti

nyelvészetet hallgatta s Lip-

csében doktori oklevelet

nyert. 1872-ben a budapesti

egyetemen magántanár, 1894-

ben pedig rendes tanár lett.

1873—74-ben állami ösz-

töndíjjal utazott Szíriában,

Palesztinában és Egyptom-

ban. Kairóban több hónapon

át az Azhar mecszetben az ot-

tani sejkhek előadásait hall-

gatta. 1871-ben a m. tud.

Akademia levelező, 1892-ben

rendes tagjává választotta.

A svéd király az orienta-

listáknak 1889-ben Stockholmban tartott nem-

zetközi kongresszusán személyesen nyújtotta

át neki a szaktársa által munkáiért odaitélt

nagy aranyérmét és a „Wasa-rend” jelvényeivel

tüntette ki. Tagja a hollandi-keleti társulatnak

és több tudományos intézetnek. 1893 óta az

angol Royal Asiatic Society tiszteletbeli tagja.

Részint a kormány, részint az Akadémia megbízásából 1883 óta részt vett az összes európai orientalisták kongresszusain. A leydai kongresszuson asémi-osztály alelnöke; 1893-ban

a német filologusoknak Bécsben tartott kongresszusán a keleti osztály elnöke volt és minden kongresszuson előadásokat tartott.

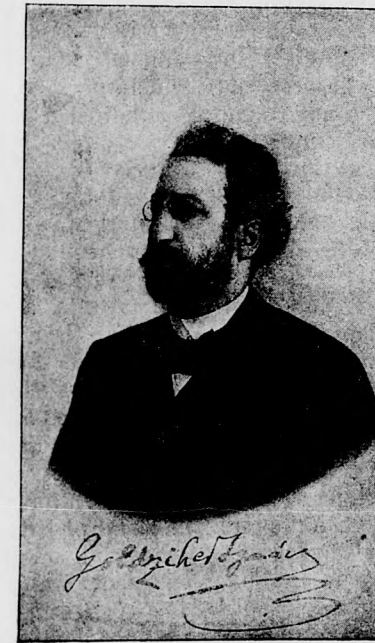
Dr. Goldziher európai műveltségű férfi s valóban kiváló tudós. Az európai sajtó minden tudományos folyóiratába dolgozik s csaknem ő az egyetlen, aki működése által a magyar tudományt az összes európai szakfolyóiratokban képviseli.

Mint a Kelet kitűnő ismerőjét, őt bizta meg a magyar kormány, hogy a tanárok keleti, főleg egyiptomi útját vezesse és rendezze. E megbízásra nemesak mint orientalista volt legalkalmasabb, hanem mint szeretetreméltó, finom modoru ember is bizonyára lelke lesz az utazó társaságnak, melynek a hat hétig tartó utazás alatt sok

alkalma nyílik Goldziher nagy tudásáról és szeretetreméltóságáról meggyőződni.

A magyar tanuló-ifjuság pedig ismerje meg és lássa képmását is ennek az igazán tudós férfinak, akire büszkéek lehetünk, hogy a mienk.

Szorgalmát és nemes ambícióját pedig vegye példányképnek.

Dr. Goldziher Ignác.

MIAMIS KIRÁLY.

Irta: WALDEN EDMUND.

(2.)

A kanoenak kormányosa, amint a kis csónak a hullám tetejére ért, egy pillanatra visszafordult és meglátta a vitorlást. John észrevette ezt, épp azért felemelte a magasba a hajó köteleit, hogy az indiánoknak tudtul adja szándékát.

Nem sokára megint eltűnt a csónak.

Egyre közeledtek hozzá a mentők és mihelyt szemükbe akadt a csónak, észrevették, hogy a vörös bőrűek megértették a dolgot, mert mindannyi a vitorlás felé nézett.

Iszonyuan süvöltött a szél. A fiatal ember szilárd állásba helyezkedett, mert már itt volt a döntő pillanat.

Nem kis ügyesség kívántatik ahhoz, hogy a hintáló, ingó járműről éppen a kanoeba dobja valaki a köteleit. De John értett az ilyesmihez és Bob oly erővel evezett, hogy csakhamar 20 lépésnyire hagyták el a kanoet.

Elérkezett a kedvező pillanat. Teljes erővel dobta el John a köteleit, amely éppen kanoe közepére esett a kormányos és az evezősök közé.

A három indián nyilsebességgel kapott a kötél után, lábukat végső erőfeszítéssel görcsösen odaszoritották a csónak oldalához, mely azonban csakhamar süllyedni kezdett, és az indiánok elmerültek kezökben a kötéllel, a melyet a végveszélyben sem eresztettek el. Néhány pillanatra mulva felszínre vetette őket az ár. — A kormányhoz, mester — kiáltja Bob a mellette álló öreg embernek.

Ez belekapaszkodott a gerendába, mire Bob Johnnal együtt meghuzta a köteleit a lehető legnagyobb erővel. Ismét eltűntek a vízben a vörös bőrűek.

Bob iszonyu erőt fejtett ki. De csak egy emelkedett ki a hullámokból a kifeszített kötéllel, a másik kettőt pedig elragadta a hullám ár.

— Jól megfogd azt a köteleit! kiáltja Bob az indiánoknak. — Huzd John, csak huzd. Az indián erősen tartotta a köteleit, mely egyre közeledett a fedélzethez. Bob kinyújtotta izmos karját és amint elérhette, belemarkolt a megmentettnek sűrű fekete hajába és egy hatalmas fogással beemelte a fedélzetre. Az indián eszméletlenül feküdt itt, kezei még most is görcsösen szoritották a mentő köteleit.

Bob, miután gondoskodott arról, hogy a megmentett ne mozogjon ide-oda a hintáló fedélzeten, ismét a kormányhoz ment.

— Csudálatos, — mormogá magában a vén hajós, ebbe a fiuba valóságos macskatermeszt szorult.

John a ki iszonyattal szemlélte, miként nyelte el a ragadó ár a két szerencsétlen indiánt, közelebb jött és részvétlenül nézte a megmentett vörös bőrűt.

Még ifju volt a megmentett. Feje alá John köteleit tett és így szólt atyjához: — Tehát egyet mégis meg lehetett menteni.

— Isten megjutalmaz ezért fiam. Mi megtettük a magunkét.

— Vigyázz, szomszéd, parthoz érünk már — kiáltja Bob, amire mindnyájan kíváncsian néztek a jelzett irányba.

Nem messze tőlük terült el az erdős park, a melyet ijesztően nyaldostak a felkorbácsolt hullámok.

— Isten irgalma legyen velünk — mondta az öreg férfi — én attól tartok, hogy végső óránk közeledik.

— Még most nem, — kiáltotta Bob, a ki halotta az öreg szavait. — Rossz volna, ha hajónk számára nem találnánk alkalmas helyet.

Saját sorsukra gondoltak mind a hárman és amellet teljesen megfélekedtek a megmentett indiánról, a ki immár lélegzett.

Mind a három a partra szegezte szemét, a mely felé örületes sebességgel tartott a kis vitorlás.

— John, menjen és ha jelt adok, bontsa ki a vitorlást, — kiáltott a kormányos és az ifju rögtön engedett a felszólításnak.

Egyre közeledtek a parthoz. Bob vasmarokkal tartotta a kormányrudat és egyenesen a part felé irányította a járművet.

Már ezer lépésnyire sem voltak a parttól, midőn Bob éles szeme egy alkalmas utat vett észre: egyet fordított aczél izmaival a kormányrudon és a hajó nyilsebességgel a kívánt irány felé tartott.

A kis jármű ide-oda inog, hintáldozdik, jobbról balról nyaldossák a tajtékzó hullámok; óriási fák mellett surrannak el, előtte pedig erdőfedte szárazföld terül el. Ha az ár ide a fák közé csapja a vitorlást, menthetetlenül elvesznek mindnyájan.

Ez szinte kikerülhetetlennek látszik, s mereven néz a három férfi a veszélyes part felé.

Hirtelenül balra kanyarodik a csatorna, melyen behatoltak. — Isten irgalmazzon — kiált az öreg. — Most bontsd ki, — dörög a kormányos stentori hangon, és a következő pillanatban már büszkén lengette a szél a vitorlát.

Iszonyu erővel dolgozik Bob a kormányon. úgy bánik a hajócskával, akárcsak kis csónakkal,

A hajócska hirtelenül balra kanyarodik, nyilsebességgel halad a kívánt irányban. Most itt szárazföld terül el, de ennek partja nem oly veszélyes, mert nem földi rengeteg, hanem homokos pusztaság az egész. Ezt is ki lehetne ugyan kerülni a jobb oldali szűk csatornán, de az erős szélben, vihar idején nem tanácsos megkísérteni.

Már egészen a parthoz értek: a hajó orra már a homokot szántja, a három férfi a nagy rázkódtatás következtében a fedélzetre esett,

az árboz óriási recscsenéssel esik a fővényre, a hajócska fara pedig a tóban maradt

— Így ni, mester, mégis csak kifogtunk az egyszer a vén Ontarion. «Molly»-nak elég jó helye van; alkalom adtán majd csak odább állhatunk.

Az öregebb férfi is felkelt erre fiával, Johnnal együtt; John aggódva kérdezte apját, nem esett-e nagyobb baja, de ez szerencsére csak csekély sérülést szenvedett. A hajócska mozdatlanul hevert a parton. A vihar nem árthatott már a kis járműnek. Megmenekültek.

(Folytatása következik.)

Az olvasásról és könyvekről.

Midőn olvasunk, más gondolkodik helyettünk: mi csak követjük gondolatmenetét. Ugy vagyunk vele, mint mikor a tanuló az irástanulásnál áthuzza tollal azokat a vonalakat, melyeket a tanító írónnal megjelölt. Eszerint a gondolkodás művelete nagyrészt ki van zárva az olvasásnál. Innen ered az az érezhető könnyebülés, ha a saját gondolatainkkal való foglalkozásról az olvasásra térünk át. Amde az olvasás alatt voltaképen csak idegen gondolatok lovaglótere fejünk. Ebből magyarázható, hogy a ki igen sokat és csaknem egész napon át olvas, de közben gondtalan időöltésbe merül, lassanként elveszti a készséget az iránt, hogy önmaga gondolkodjék, valamint az, a ki mindig lovagol, végre elfeledi a járást. Ilyen eset forog fenn számos tudományos embernél: belebutult az illető az olvasásba. Szünetlen, minden szabad pillanatban ismét rögtön folytatott olvasás még békítőbb, mint a tartós kézimunka; mivel emennél mégis csak a saját belátása szerint járhat el az ember.

Mint a rugó elveszti ruganyosságát idegen test huzamos nyomása folytán: ugyanígy a szellem is, idegen gondolatok folytonos rátukmálásával. És valamint szertelen táplálékkal elrontja az ember gyomrát, és ezzel az egész test kárt vall: így zsufolhatni meg és fojthatni el a szellemet, a felette sok szellemi táplálékkal. Mert minél többet olvasunk, annál kevesebb nyomot hagy hátra az olvasott darab lelkünkben, a mely olyan lesz, mint a tábla, a melyre sok mindent irtak egymás hegyibe. Ezért nem juthatunk átnézethez, már pedig csupán ezzel tehetjük sajátunkká azt, a mit olvastunk. Ha folyton folyvást olvasunk, anélkül, hogy később gondolnánk reá, nem ver gyökeret és elpárolog. Azonban általában a szellemi táplálékkal éppen

úgy áll a dolog mint az anyagival: annak, a mit magunkhoz vettünk, alig ötvenedrészre használódik fel, a többi anélkül, hogy javunkra válnék, távozik. Mindehhez járul, hogy a papírra vetett gondolatok többnyire nem állnak magas színvonalon, mint a gyalogjáró láb nyomai a homokban; látjuk ugyan az utat, melyet megtett, de, hogy megtudjuk, mit látott útközben, kell, hogy az ő szemei álljanak rendelkezésünkre

Az irodalomban is úgy történik, mint az életben: bármerre fordulunk, azonnal rátalálunk az emberiség megjavíthatatlan pórnépére, a mely mindenütt tömegesen van jelen, mindent elhalmoz és mindent bemocskol, mint a legyek nyáron. Innen magyarázható az a tengersok rossz könyv, az irodalom eme buján tenyésző gyoma, a mely kivonja a búzából a táplálékot és elfojtja. Az ily könyvek ugyanis a közönség idejét, pénzét és figyelmét — a mi igazság szerint a jó könyveket s nemes céljaikat illeti meg — magukévá teszik, holott csupán azért láttak napvilágot, hogy pénzét jövedelmezzenek, vagy hivatalt szerezzenek. Tehát nemcsak hasznavehetetlenek, de határozottan károsak. Jelenlegi irodalmunk kilencz-tized részének nincs egyéb célja, mint hogy néhány forintot csaljanak ki a közönség zsebéből: erre a célra szövetkeztek a szerző és a kiadó.

Furfangos és rossz, de szembetűnő csiny az, mely a tudósoknak, kenyérért- és sokatiróknak sikerült a jó izlés és a kor valódi műveltségének ellenére, hogy az összes előkelő világot kantárszáron vezetik olyképen, hogy hozzászoktatták az a tempo olvasáshoz, t. i. mindnyájan a legujabbat olvassák, hogy legyen témája a társalgásnak köreikben.

(Folyt. köv.)

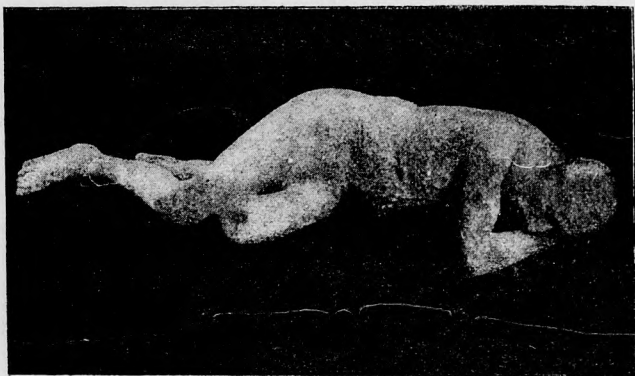
Egy 1800 éves városról.

Irta: Dr. SZÉKELY ISTVÁN.

(2.)

E szerint igen könnyen képzelhetjük, hogy Pompeiben magában a romokon kívül alig maradt valami, kivéve oly tárgyakat, melyek kevésbé értékesek és több példányban előfordulnak; ezeket a pompeii házi muzeumban, az ugynevezett casa di D'omede meglehetősen korlátolt helyiségében állítják ki, a melynek tulajdonosa egy jámbor svájci ember, praeparált lábából faragott tolltokot, pecsétnyomót, karperecset és több eféle semmiséget veszteget jó borsos áron. Ennek a házi muzeumnak különben legérdekesebb része ama négy gipszalak, a melyet egy egyszerű, szellemes eljárással készítettek.

Még valószínűleg a halálküzdelem perceiben a lávaréteg körülvette a testet olyformán, hogy ruhájának legkisebb fodra, arcának legkisebb redője bevésődött; már most 1800 év után, mikor már magát az ember testét a maga teljes mivoltában meg nem tarthatjuk — mert porrá lesz, a mi por volt — oly eljárásról folya-

Pompei: Megkövült ember.

modnak, hogy oly tömeget, a hol ásatás közben emberi testet gyanítanak, a két oldalt megfurnak és erős fuvás által irt létesítenek, a melybe gipszet öntenek. Már most a gipszet borító lávahüvelyt óvatosan leveszik róla és így kapják azt a hű lenyomatot, mely az embert úgy állítja elénk, olyan arckifejezéssel és olyan helyzetben, a minőt utolsó nehéz perczében elfoglalt. A fennemlített négy alak hű lenyomatához ilyen módon jutottak. Az első alak egy baloldalon fekvő, látszólag előkelő nő, közelében 91 pénzdarabot, két ezüst edényt és egyéb csecsebecsét leltek; felismerhető még ruhájának szövete is; egyik keze eltörött, a másik görcsösen összeszorult, úgy hogy körmei husába mélyedtek, kis lábai kinyujtvák. Mögötte feküdt egy éltesebb, bizonyára alacsonyabb rangú nő, a kinek ujján vasgyűrű volt; e mel-

lett terület el egy gyermekleány, a ki kezével még a fátylát meg akarta igazítani, de e pillanatban utólérte a végzet. Vékony szövésű szövetén keresztül látszik kicsiny karja, lábán még a himzett papucs is felismerhető.

Helyzetéből következtetni lehet, hogy futás közben elesett, de többé felemelkedni nem birt. A negyedik alak egy hatalmas férfiúé; hátán fekszik, karja és lába egyenesen kinyujtvá, mintha az elkerülhetetlen végzetet bátran és félelem nélkül bevárná. Haja és szeme eltűnt; de bajusza, ruházata, sőt czipője szegének a kinyomata is észlelhető a gipszalakon.

A mi az eddig talált holttestek számát illeti, az, egy 30—35 ezernyi lakossággal bíró várost tekintve, nem éppen nagynak mondható. De nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a körülményt, miszerint számosan futás közben, vagy plane már csónakban vagy hajón a nyílt tengeren lelték halálukat. Ezeknek a csontjai elporladtak, helyüket hiába keressük. Nem lesz talán érdektelen elmondanunk, milyen helyzetben találtak itt-ott egyéb csontvázakat is. Így egyes alakokat lándzsával kezökben, sőt lóháton is találtak oly helyeken, a melyekről tudjuk, hogy vagy kaszárnya, vagy egyéb hasonló köz-

épület. Ezek bizonyára mint örök, örhelyüket elhagyni nem akarva, becsületes katonákhoz illőleg lelték halálukat. Az ugynevezett Diomedesféle villában találtak mintegy 18 — többnyire női holttestet, kik közül egy gyönyörű fiatal leány alakjának gipszlenyomata egyik legregebb tárgyát képezi a nápolyi museo nazionale-nak. Ugyancsak ezen ház kertajtója mellett lelték a hajdan oly virágzó birtok boldogtalan tulajdonosának, Diomedesnek csontvázat, a mely görcsösen szorítja csontkezeiben a kulcsokat; mellette feküdt hűséges rabszolgája. Isis istenasszony templomában, kinek tisztelete a régi

Pompei: Isis temploma.

római istenségeket nagyrészt kiszorította a nemzeti vallásból, rábukkantak egy pap csontvázára, a ki a kezében tartott baltával már két falon át szerencsésen utat tört magának, de a harmadik fal rombolása közben utólérte őt a végzet, a lávaeső eltemette.

Kiástak egy fiatal párt, a mely futásban kereshetett menedéket, de a halál aközben utólérte őket és ő sem volt képes ölelő karjaikat egymástól elválasztani. A törvényszéki épületnek állított ház mellett több helyiséget találtak, a melyekről hiszik, hogy börtönül szolgáltak, mert ezekben ablak általában nincs és arra engednek következtetni a csontvázak, melyeket meglánczolva találtak. Ezek vagy megfulladtak, vagy éhen haltak.

Ne időzzünk többé az emberi mulandóság e megható képeinél; messzire vezetne, ha e helyen a mindenféle csontvázak- és holttestekről szólni akarnánk.

Valóban megható nézni, mint hever ott a rom négy fala között egy-egy csontváz a legkülönbeféle helyzetben, és még meghatóbb arra nézve, a kinek a világtörténeti tragikum iránt fogékonysága van, ha visszagondol a borzasztó haláltusára, a melyen keresztülmentek eme boldogtalanok, a kik azzal a tudattal multak ki, hogy velök együtt családjuk, hozzátartozójuk és szülővárosuk is elpusztul . . .

Ha a várost csak felületesen is megtekintjük, azt a benyomást nyerjük, hogy terjedelméhez képest fellünő sok a középület, mint: templom, tanácsház, színház, czirkusz, mely utóbbiak nagysága arra enged következtetnünk, hogy Pompeibe a vidéki ember is szívesen el-

járogatott mulatni. Ha ma Nápolyból a kis szárnyvonalon egy órai utazás után Pompeibe megérkezünk, legjobban tesszük, ha könnyű áttekintés végett a teljesen kiásott temető-utcán kezdjük sétánkat. Az ut, a mely meglehetősen emelkedik, az ugynevezett herculanumi kapu felé vezet. Az uttól jobbra megragadja figyelmünket Arrius Diomedes villája, melyet a költekezéseiről és pazar építkezéseiről híres bajor király, a szerencsétlenül járt Lajosnak atyja, a legkisebb részletig hű másolatban elkészíttette a maga számára; attól balra kezdődnek a siremlékek, a melyek az utca mindkét oldalán folytatódhatnak, a míg a baloldalon fekvő antik korcsmához érünk. Ezt körülveszi többrendbeli bolt,

melyek a hajdani utazók szükségleteit fedezték; egy verandaszerű folyosó a korcsma előtt védte a betérő közönséget nap és eső ellen. Az épület belsejében, a mely az istállókat és kőjászolókat foglalja magában, találtak egyöszvér csontvázat és egy szekér maradványait, azonkívül bronzból készült vedreket, mészköből való mozsarat, palaczkokat, poharakat, agyagtálatokat, orsókat, kockát, mérleget, fazekat és serpenyőket. Teljessé teszi e régi csapszék képét két kis főzőkemence az ut mentén, melyeken a szegény köznép számára főztek, miként azt Nápoly utcáin még manapság is szemlélhetjük, vagy hogy hazai képpel éljünk: gondoljunk a Laczi-konyhára. A szemben levő korcsma nagyjában ugyanilyen berendezésű; érdekesek a ház előtt levő kőpadok, a melyek mellett talált négyszögű lyukak arra mutatnak, hogy póznák segítségével az ülőhelyeket felfutó lombbal beárnyékolták be.

Pompei: Forum Civile.

A herculanumi kapun egy, a legélénkebb közlekedésre valló utcába lépünk, a mely különösen sok fogadójával tűnik ki. Az ezeken talált feliratokból tudjuk, hogy vendégei többnyire a talyigások, zsákhordók és öszvérhajtók érdekes testületeinek tagjai voltak.

Ugyanebben az utcában van továbbá az az állomás, melyet postaállomásnak, és az, melyet vámháznak mondanak. A szétágazó kisebb utcákban, melyek részint a várost körülkerítő falra, részint pedig a nolai kapuhoz vezetnek, többnyire magánházak vannak.

Scipio és Marius Karthago romjain.

A tétel Róma történetének két jelenségére emlékeztet, melyek különféle gondolatokat keltenek bennünk.

Publius Cornelius Scipio Aemilianus kora egyik leghíresebb hadvezérei közé tartozott s egyike volt a legnemesebb rómaiaknak. Ha dicsvágyó férfit is volna, a hatalmas sereg élén, mely rendelkezésére állott, könnyen magához ragadhatta volna az uralmat. De ő nem akart kényur lenni, nem akarta a népet elnyomni, meglegedett azzal, hogy első polgára volt hazájának, a miről élete bőven tanuskodik. Így, ebből a körülményből lehet megmagyarázni a Grachusok ellen való föllépését. Ezek nemes célért küzdöttek ugyan, de új irányba akarták terelni az államot és többre vágytak, mint arra, hogy ők lehessenek a haza első polgárai. Maga Cicero is ily szempontból ítélte meg a dolgot és jogosultnak tartá Tib. Grachus kivégeztetését. Ez alkalommal mondta Scipio: «Igy járjon mindaz, ki ily tette vetemedik.»

Bizonyos tragikai elem található abban a körülményben, hogy éppen Scipio, a nemes lelkű római lett Karthago hóhéra. De hát Róma nem tudott nyugodni mindaddig, míg ezen hatalmas versenytársát el nem tehette láb alól. Az öreg Cato távolról sem sejtette, mily hordereje lesz az ő «Ceterum censeo» kezdetű mondásának. Karthagót feldúlta a római hadsereg, és midőn Scipio a város romjain állott, Róma elérte hatalma tetőpontját. Azonban Scipio éles szeme előre látta a közelgő veszélyt, ő érezte Róma vesztét. Micsoda szavakkal fejezte ki emez előérzetét? Ő maga nem volt hibás. A mint egykor Cincinnatus elhagyott ekéjéhez, ő is visszavonult a magánéletbe; ő reá, a kinek Róma fényes győzelmi ünnepeket készített, a kit népe diadala emlékeül Africanus melléknévvel tisztelt meg, Tiberius Grachus halála alkalmával kiejtett szavai végzetessékké váltak. Talán a Grachusok anyja adta

Az egyik, a többinél jóval szélesebb utca úgy látszik Pompei legelőkelőbb utcája volt, tekintve a kezdetén talált diadalkapuhoz hasonló bejáratot és a bolthelyiségek tökéletes hiányát. Ez az utca jobboldalán Pompei fürdővel, balfelől Fortuna templomával egy újabb diadalkapun át a Forumnak nevezett közpiacz felé vezet, a melyet ledölt oszlopai, tört márványai még ma is a hajdani nagyság egyik legékeesebben szóló emlékévé avatnak.

(Folytatása következik.)

a gyilkos kezébe azon tört, mely kioltá a nemes rómainak életét.

Ötven év mult el azután. Róma egymásután igázta le a népeket, egyre hódította az országokat, övé volt már Kelet és Nyugat. De milyen volt a belélete? A régi római államintézmények pusztulófélben vannak. Ez időszert Marius ül Karthago romjain. A Jugurtha, a Cimberék és Teutonok leigázója, már több akart lenni, mint első polgár, és éppen ez okozta vesztét.

Ő, ki az élet minden gyönyörét megízlelte, nyomorra jutott; ki nemrég hatalmas sereggel rendelkezett, menekülni volt kénytelen és mindenkitől elhagyatva bujdosott. Abiturnaeban halálra ítélték. Az ítélet végrehajtásával megbízott rabszolga a börtönbe lépve eldobta törét, a midőn megpillantotta Marius daliás alakját, villogó szeméit, a ki dörgő hangon így szólt hozzá: «Ember, te Mariust akarnád megölni?»

A tanács, tekintettel a teutonok legyőzésével szerzett érdemeire, szabadon bocsátotta Mariust, a ki Sicilián keresztül Afrikába ment. A régi Karthago romjain találta őt a római propraetor szolgája, a ki felszólította Mariust az ország elhagyására. Marius azt felelte sóhajtozva: «Mondd meg uradnak, hogy Mariust Karthago romjain láttad.»

Mily ellentét ez: Scipio és Marius Karthago romjain. Micsoda változáson ment keresztül ez alatt Róma? Scipio minden áron meg akarta Rómát tartani a régi uton. De hiába, despotizmus lépett a szabadság helyére. Marius nem érte el célját, hiába gyilkolta le a római polgárok ezreit! Miként végezte be életét? Sulla sem ért célzt. Caesar, ki szintén több akart lenni, mint első polgár és a császári koronára vágyott, elesett azok fegyverei alatt, kik a haza szabadságát meg akarták menteni. De a régi köztársasági Róma már kiveszőben volt. Róma eljutott a kényuralomhoz. A gyáva, megvásárolható, elfajzott nép maga készítette elő romlását.

ROMULUS.

— A Tanulók Lapja számára. —

Annak a kiválóan praktikus beosztásnak köszönhetem Romulussal való ismeretséget, mely a Kocsárdtól Aradra szolgáló vasuti vonalat minden «pihenésben utazó előtt» feledhetlenné teszi.

Mert tudnivaló, hogy Kocsárd és Déva között három órai ut vagy, de a M. Á. V. módot nyújt arra, hogy Maros-Vásárhelyről jövet nyolcz óráig nyujthasd az élvezetet.

Romulus egy marosmenti oláh faluban lakik, melynek a határa csupa merő legelő és kukoricza-föld. A biztos távolban legelésző csordától puskaövésnyire vezetett a gyalogösvény, egyenesen neki a falunak, melyben egy erdélyi gróf lakik, s egy cserepes fedelű uri lak, fehérre meszelt falusi templom és sok-sok szalmakalapú ház áll.

A falu bikája nem tartá érdemesnek, hogy megtámadjon, tehát minden jelentősebb veszedelem nélkül érkezünk meg. Ormótlan rongytekeres-diadému oláhasszonyok fonogatva sétáltak az utcán, mert az oláhasszony végzetlen szorgalmas a fonásban és a ténfergésben, hanem a mezei munkától böles mérséklettel visszahúzódik.

A nap oly kétségbeesetten sütött, mintha fogadott volna Gyulai Pállal, hogy másodszor is ő gyüri le a szelet.

Az utca sara észrevehetőleg fehéredett, a libák és kacsák szaporán dugdosták fejüket a békanyálas tóba, a kódorgó kutyák pedig telhetetlen lustasággal lógatták le füleiket és farkukat.

A kánikula falun is olyan elviselhetetlen, mint a székesfővárosban, csupán az a különbség, hogy Romulusék nem ismerik a fagyaltot és málnaszörpös szikvizet, az utcalocsogtatás is a vízszükségben szenvedő főváros privátkényelme.

Hivogatott egy kajla füzfa, mely hasonlatos vala egy lekuporgó öreg asszonyhoz, kinek a sok földi nyomorúság meggörnyesztette a vállát. Az eltöpörödött füz-agg mellett alacsony deszkapad nyujtózott végig, korhadt lábaira támaszkodva. Minthogy a borszéki koszt nem változtatott sokat térfogatomban, aggodalom nélkül telepedtem le a más portája előtt levő padra és ingyen való elmélkedésbe mélyedtem.

Olykor-olykor óvatosan visszapillanték, hogy szemmel tartsam a sövény hasadékán keresztül az oláh gazda kuvaszát, ki nem a legharátosabb szemmel hunyorgott reám.

Ime nyikorog a kapu és kilép egy tizesztedős leányka.

— Kezét csokolom!

Hitetlenül néztem reá, ő meg bámulva reám.

— Te ki leánya vagy, fiam? — kérdém tőle.

— A Martin Pompiliué.

— És itt laktok?

— Itt instálom.

— Tudsz magyarul?

— Tudok instálom.

A feleségemnél három darabfi Ménier-csokoládé volt. Abból egy darabot nyomban felajánlott a leánykának.

Jó, hogy nem látták Lukácsiu és társai, mert nyomban pressziót, elnyomatást s egyéb szörnyűséget magyaráztak volna ki ez ártatlan cselekedetből.

Ezenközben egy vedlett szalmakalapú, inges, mezitlábás fiu jött fölfelé az uton.

— Kezét csokolom!

— Szervusz fiam!

A fiu aztán szó nélkül lekuporodott velünk szembe az árok szélére és nagy, kék szemével nézegette a botomat, a feleségem kalapját, az én felső kabátomat. Fejét pedig neki támasztá a tenyerének.

— Hát téged minek livnak, öcsém?

— Romulusnak, instálom.

— Van-e öcséd?

— Van kettő.

— Nem hívják az egyiket Remusnak?

— Nem, az egyik Scipio, a másik Corne-

lius.

— No lám. Aztán magyarul tudsz?

— Tudom.

— Ki tanított meg?

— A tanító ur.

— Hát téged, leányka?

— A tanító-kisasszony.

— Szereted-e a tanító bácsit, Romulus

öcsém?

— Nagyon szeretem. A vizsgán a gróftól kaptam egy ezüst forintost.

— Hát te leányka, mit kaptál?

— Egy képeskönyvet.

— Oláhu tudtok-e?

— Bizony tudunk. Otthon mindig oláhu beszélünk, az iskolában magyarul.

— Irni is tudtok magyarul?

Romulus intett a fejével s nyomban neki hegyezte mutatóujját a földnek s belekaparta nyugodalmas lassúsággal: Magyarország.

Nekem, mint aggódó nyelvésznek éppen nem fájt az, hogy Romulus kis m-mel Irta Magyarországot, mert fájo érzéssel beláttam, hogy Magyarország csakugyan kicsiny darab föld

a két részre osztott globuson, no de ez sem megvetendő, hogy Romulus tud valamit Magyarországról.

— Te Romulus, tudod-e, mi az a Magyarország?

— Magyarország a mi hazánk — felelé Lupu Romulus és kapargatta nagy lábujjával a földet. Majd megszólalt önmagától:

— Hát maguk honnan valók?

— Mi, fiam, Pozsonyból jöttünk.

— Jaj, az messze van egy kicsit.

— Egy kicsit, — mondám jó indulattal Romulusnak és eszembe jutott a MÁV, mely a kicsiny távolságokat is oly mesterileg hosszúvá tudja tenni.

— Aztán, fiam Romulus, nem vernek meg téged oda haza azért, hogy magyarul is tudsz.

— Apám örvend, én is örvendek.

— Helyesen feleltél. Ha én neked most két krajczárt adnék, mit csinálnál te akkor?

— Megcsókolnám a maga kezét.

— Nesze a két krajczár, hanem a kezemet ne csókolj meg.

— Köszönöm szépen.

— Aztán tanulj tovább is szorgalmasan. Lásd, te most tudsz magyarul és oláhul. Ha magyarul szólnak hozzád, azt is megérted, ha oláhul kérdeznek, arra is tudsz felelni.

Ekkor settenkedett közelebb egy vigyorgó képű négy esztendőes fiúcska. Oda dörzsölődött a leánykához és buzgóan rágta az inge kötőjét.

— Mi a neved? — kértem tőle.

— Hihhi . . .

Felelt a leányka.

— Ő még nem tud, instálom magyarul, nem jár még iskolába. Őt Decebalnak hívják.

— Majd megtanul a tanító bácsitól — vigasztalá Romulus, surolgatván a két krajczárt — jöjjön csak az iskolába.

És pedagógiai nyájassággal oktattam a két kis polgárt, hogy ime a nyelvtudásnak minő megmérhetetlen haszna van, napnál világosabb példával állítam eléjük Decebalt, a ki egy kukkot sem ért abból, a mit mi most róla mondunk.

Istenem, ha ezt a rögtönzött előadást végig hallgatták volna a román túlzók, milyen czifra jelzőkkel adták volna tudtomra, hogy a dicső római fajnak megrontására a legnemtelenebb eszközöktől sem riadok vissza. Rám sütötték volna, hogy az ártatlan gyermek szívébe beleoltam a nemzetiségi józan türelmet s hozzá szoktatom az igazság felfogásához.

Romulus, a ki turószagu szájacskájával meg-

csókolta a feleségem kezét, mostanság bizonyára tisztább fogalommal rendelkezik a magyar állameszméről, mint a pópák és dászkálok egész serege, kik behunyják szemüket, hogy annál világosabban lássanak.

Romulus azt mondja, hogy Magyarország fővárosa Budapest, hogy Magyarország a mi hazánk; bezzeg azok a jó urak, a kik álmodoznak arról a jobb időről, mely létszen eljövendő, egyéb geográfiai fogalmakat szeretnének meghonosítani.

Egy másik oláh helységben találkoztam még több Romuluskával, kiknek valamivel szebb kalapjuk volt, a lábukon csizma, hanem Magyarországról és Budapestről nem tudtak semmit, talán a tanítójuk sem akart Budapestről semmit sem tudni.

Ezeket a második fajta Romulusokat is teljes jó akarattal néztem. Ártatlan kis tulkok valának, arra szánva, hogy örök sötétségben éljenek és szaporítsák számban azt a tömeget, melyre a féltudós demagógoknak mindenha oly nagy szükségük volt.

Lehet, hogy a magyar tanító keze alól kikerült Romulus oláh gimnáziumba, tanítóképzőbe avagy szemináriumba kerül s a magyar nyelv erős fegyverét nem mellettünk, hanem ellenünk használja fel. Az is lehet, hogy a többi Romulusok később a magyar állameszmének engedelmessé hiveivé lesznek, mert belátni a jövendőbe még a nagyok legnagyobbjának sem adatott meg. Mindazonáltal öröm szállta meg szívemet annak láttára, hogy vannak oláh falvak, a hol magyarul köszönnek az oláh gyermekek a nélkül, hogy e miatt éktelen haragra gyuladna az oláh apa.

A túlzók kiáltozása mosolyra kelt s a mult tanúsága védelme a magyarnak minden nevetéséges vád ellen. A magyar elem sohasem tört másnak a nyelve, nemzetisége ellen, s abban, hogy sok-sok Romullussal szeretnék az életben találkozni, még nem mondtam ki az oláhok halálos ítéletét.

Abban az oláh falucskában, hol Romulus lakik, az E. M. K. E.-nek van iskolája, ott pedig, hol az ártatlan tulokképű többi Romuluskák laknak, van egy szalmafedelű nyomorult házikó, melyet «scola»-nak csufolnak a benszülöttek, a tanító egy árva kukkot sem tud magyarul, a pópa pedig gyakorta jár oláh gyülekekre, talán Bécsbe is elment volna annak idején, hanem a fejelés csizmája nem készül el, már pedig Bécsben nem szoktak az emberek mezitláb járni . . .

Gaál Mózes

Az apostol.

És mondja a monda: «A merre ment,
Édes boldogság támaadt ide lent,
Madár csicsergett, pacsirta dalolt:
A szabagság fényes hajnala volt.»

És mondja a monda: «Meghalt a szent,
És bánat zokogott, a merre ment . . .
Hozták haza, koporsóba zárva:
Sirt a nemzet, a szomorú árva.»

«És eltemették Múlnak az évek . . .
Nemzetek jönnek s letűnnek népek.
Rombolnak. Lázban vajudik a föld,
Vihar zúg . . . Minden új alakot ölt.

Nemzetiünk megy másik ezred elé . . .
S mindig híven néz egy — halott felé,
Grót a sírból merít, hogy éljen . . .!
. . . A magyarok Istene segítjen!

S míg szent lesz a szabadság és béke,
Ifjuság, óh hazám szép reménye,
Emlékezzünk Kossuth Lajosról is . . .
És esdve kérjük: «Ora pro nobis!»

Leopold Lajos.

Ganymedes elrablása.

A rómaiak czirkuszi játécai. (2.)

Az istenek képeit négy-négy ember vitte a vállán az e czélra készített gyaloghintóban. E mellett ezüsttel díszített kocsikat is használtak az istenek képei szállítására, melyeket pompás és drága lovak vagy öszvérek, néha elefántok vagy felszerszámozott oroszlánok húztak. Ez állatokat hosszú szíjakon vezették olyan fiúk, kiknek atyjok és anyjuk még életben volt.*

Caesar ideje óta az uralkodó családok tagjainak a szobrait, tiszteletből, az istenek képei után vitték a pompa alkalmával. A körmenetet nagy néptömeg várta a czirkuszban, mely annak felső padsorai felé tódult, hogy ott helyet foglalhasson.

A czirkuszi közönség a menet közeledténél hallatára, vagy valamely hatósági személy figyelmeztetésére elcsendesedett, nehogy az istenek meghallják a közönséges beszédet s ezáltal megsértődjenek. Erre vonatkozólag mondja Ovidius:

«Lám közeleg a menet, fogadjuk
csendes örömmel
Tapsra hát hiveink, az aranyos
csapat itt!»

Mihelyt az ünnepi menet a czirkuszba ért, az istenségeket tapsvihár üdvözölte. A katonák Marsnak tapsoltak, a gazdák Ceresnek, a szerelmeseik pedig Venusnak és azt hitték, a mint egy-egy istenség képe a kocsin megmozdulni látszott, hogy az helyeslőleg bólintott a fejével. A mint a menet szokásos útját megtette, akkor az istenségeket lerakták a maguk ékességeivel arra a spira-ra, a melyen az említett oltárok és kápolnák állottak, még pedig hihetőleg a szokásos váncosokra. N. Konstantin ezt a pompát teljesen megszüntette.

Voltak egyes tisztviselők, a kik szigorúan felügyeltek arra, hogy az istenek felvonulásakor, vagy az áldozatnál, vagy pedig az azt követő

* Macrobius, a ki a 4-ik évszázad végén s az 5-ik elején élt, megjegyzi, hogy azóta, a mióta egy fiú, lakóházának emeleti helyiségéből, végignézte és atyjának elbeszélte, hogy minő rendben voltak a kocsikban a szent tárgyak elhelyezve, elrendelték, hogy mindazon utcákban, a melyeken a menet átvonul, a házak felső észkei eltakarassanak.

Római jockey.

játékokban semmi zavar ne történjék, a mi ez istenségek haragját földézné. Ha ilyes eset előadná magát, akkor a játékok előadását elhalasztották.

Az arena kiürítése után kezdetüket vették a tulajdonképeni játékok, ló- és kocsiversenynyel. Természetesen a versenyre betanított, jó lovakat használtak. Legjobban szerették a kisfejú, szép szörű, rövid és hegyes fülű, nagy szemű, tág szügyű, hosszú farku, nagy sörényű, erős és kerek patájú lovakat. A mellett erősek- és telivéreknél kellett lenniök, úgy hogy nagyságuk erejükkel arányos legyen. Az egyszínű lovak a legkiválóbbak voltak.

A könnyű versenykocsi, mint azt a sokféle ábrázolatokból kivehetjük, egy aránylag hosszú tengelyen nyugodott s két alacsony kerékkel bírt. A kocsifének egyensúlyban nyugodott a tengelyen, az oldalrészek pedig egy félholdformát képeztek, elől párkányszerű támasztékkal, mely azonban alig ért a benlevő térdéig. Hátulról könnyen a kocsiba ugorhatott a versenyző, a hol aztán előrehajlott állást foglalt el az illető úgy, hogy az egyik térdével a kocsi elő részéhez támaszkodott, a másik lábát pedig meghajlítva hátravetette s így a kocsi zökkenésekor biztosan

megállhatta helyét. A kocsiba rendszeren két vagy négy lovat fogtak. A legjobb versenyló balról a legszélsőnek állott, mert ennek a gyorsasága- és biztos járásától függött a czéloszlop szerencsés megkerülése. Nero és Heliogabalus négyes tevé-fogatokat is kiállítottak, sőt Heliogabalus egyszer négy elefántot fogatott be.

Csodálatos, hogy a czirkuszi lóhátasversenyekről épp oly keveset tudunk, mint az olimpiákról. A verseny hihetőleg úgy folyt le, mint manapság, hogy egyszerűen megfuttatták a versenypályát s esetleg lóhátról meg is vették. Ha több lovat vezettek, akkor úgy tettek, mint a mai műlovasok, hogy t. i. az egymás mellett futó lovak egyikéről a másikra ugráltak föl. Néha végig feküdtek a versenylovakon.

A kocsiversenyzők ujjatlan, térdig érő tuni-

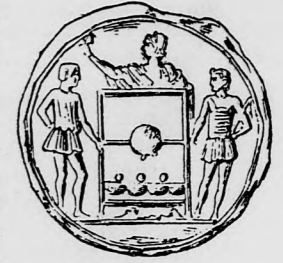
kát viseltek, fejükön pedig kerek sisakot, mely éppen olyan színű volt, mint maga a ruházat. A sisak szorosan állott a fejükön s még u. n. rohamszíjjal is meg volt erősítve, hogy valamiképp le ne essék. Dereukat övvel szorították össze feszesen, a melyben egy sarlóalakú kést hordtak, hogy azzal, ha esetleg leessék, elvágassák a gyeplő szárát. A gyeplőt ugyanis nem a kezükre, hanem a tesükre csavarták, úgy hogy csak balkezükkel hajtottak, jobbjukban pedig az ostort tartották.

A versenyzők több szakaszra voltak osztva, melyek ruháik színéről, a szolgálókról, vagy a lovak díszítményeiről neveztettek el. Eleintén csak két szín divatozott, a fehér és vörös, a császárság első évszázában szervezték a kékek és zöldek csapatát, melyek az előbbieket lassankint háttérbe szorították. Domitianus császár ezeken kívül az arany és bíbor színeket is használta, de ez utóbbiak idővel teljesen kimentek a divatból.

Természetesen ezek a lovászok semmi köztisztséget nem viseltek, hanem hosszú ideig tartó előkészületeket tettek a czirkuszi játékokra. Minthogy foglalkozásuk sok veszéllyel járt, azért varázsszerket és amuletteket használtak. Ilyenformák azok a 4. és 5. évszáz-

ban készített vastagszélű emlékpénzek is, melyek közül egyet bemutattunk. A köztársaság korában ezek a jockey-k mindig rabszolgák voltak s a kocsi és lótulajdonosok látták el és tartották őket is. A magisztratusok által közöltségen rendezendő czirkuszi játékokról a cenzorok voltak hivatva gondoskodni.

(Folytatása következik.)

Emlékérem.

PA L E R M O .

Írta: Dr. ERŐDI BÉLA.

(2.)

Nagy meglepetés várt ránk a dóm előtt. Azzal a jókedvű angollal találkoztunk, a kivel Maltából Siracusába utaztunk volt. Nagy népesödület vette körül a dóm téren. Kíváncsian gyülekeztek körül az utczagyerekek, nézték a mint felállította fényképező gépét, hogy gyűjteménye számára a dóm képét megörökítse.

A nagy tolongás terhére volt, nem tudott dolgozni, de hidegvére most se hagyta el, oly jóízűen nevetett most is, mint a Carola hajón, mikor a gyenge idegzetűeket a háborgó tenger zavarba hozta. Nevetett és gyönyörködött az utczai suhancok kíváncsiságán, mely odáig fokozódott, hogy háromlábú állványát majdnem feldöntötték. Kevésbé türelmes volt az a hordár, a kit segítségül maga mellé fogadott. Ez alig győzte őket szétriasztani, mialatt a legszébb titulusokkal tisztelte meg őket. Mikor már minden czimzéből kifogyott, így kiáltott serdülő honfitársaira: Via canaglia, via miserabili siciliani! (Félre söpredék, félre nyomorult sicilianiak!) Mire aztán valamivel messzebb foglaltak állást. Megörültünk a kedves viszontlátásnak. Nagyon nevetve rázta meg kezünket s mikor elváltunk, így szólt hozzám: A viszontlátásra Londonban, a földrajzi kongresszuson. És ott csakugyan találkoztam vele a mult nyáron. Az Imperial Institute udvarán, a kon-

gresszus megnyitó estélyén, a Strauss Ede zenekarának vidám hangjai mellett derült hangulatban szorítottunk újra kezét egymással. Most, a harmadszori találkozásnál tudtam meg csak, ki az én jókedvű angol utitársam. Átadta nekem névjegyét, melyen ez áll: »Sir J. Benjamin Stone. The Grange, Erdington.« Mikor a kongresszus után elváltunk, ezek voltak hozzáam intézett utolsó szavai: A viszontlátásra uram, valahol Calcuttában vagy Singaporeban. De ezt a viszontlátást már nem mertem neki kilátásba helyezni.

A Via Vittoria Emanuele északon a Porta Nuova-nál (Uj-kapu) végződik. Ez a toronyalakú kapu még a királyi palotával áll kapcsolatban s tulajdonképen ennek egy erősségét, bástyáját képezi.

A királyi palota (Palazzo Reale) kaszárnyaszerű nagy épület, bástyákkal és megerősített falakkal. Külseje azonnal elárulja rendeltetését. Az előtte elterülő nagy tér (Piazza della Vittoria) nem emeli a palota díszét. Alapját még az arabok vetették meg; Guiscard Róbert, Roger, a két Vilmos, II. Frigyes és Manfred, meg utánuk még többen is építettek, változtattak rajta; de valami díszessé egyikük se tette. Leginkább a palota-kápolnáért (Capella Palatina) látogatják az idegenek. Ez a kápolna, beépítve a palota egyik szárnyába, azonnal

szemünkbe ötlük, a mint a palota udvarába lépünk. Előcsarnoka egyiptomi gránitból faragott oszlopokon nyugszik és mozaikkal van diszítve. A kápolnát II. Roger 1132-ben normann izlésben építette és szt. Péternek szentelte. A 33 méter hosszú és 13 méter széles bazilika három hajóval bir. Az arab csucsiveket gránitoszlopok tartják. Az egész templom belsejét arany alapon készült pompás mozaik borítja, mely igéző fényben, keleti pompában ragyog. A mozaikok az ó- és új-testamentumból, az Üdvözítő s Péter és Pál apostolok életéből vett jeleneteket ábrázolnak. A szószerű, a mozaik padló, a kupola, görög és latin felirataival, mozaikból kirakva, a templom menyegyzete, ó-arab (kufi) felirású mozaikjával, oly remek, oly művészi, melynek párját keresni kell. Ez a középkori művészetnek igazi kincsesháza és a világ legszebb udvari kápolnája.

Egy udvari lakáj megmutatta a királyi palota minden szobáját. Fényes termék, diszítve a művészet minden eszközével, berendezve kényelemmel, izléssel. És állanak lakatlanul, a mióta Garibaldi legiójának bevonulásával utolsó birtokosának fejéről lehullott a királyi korona.

A Porta Nuova felső helyiségeit is megtekintettük. A királyi palotának ez a függeléke érdekes ellentétet képez amannak királyi fényével, ragyogásával, főuri kényelmével, puhságával. Itt polgári egyszerűséggel, mond-

hatni szegényesen berendezett két szobát látnunk, melyek az előbb látott fényes termeknél jobban megragadják és lekötik lelkünket. Ez a közönséges vaságy, egyszerű ágyneműjével, a mosdóasztal, a festett asztal, nádszékek ma is azon a helyen állanak, a hol 1860-ban, s ott is fog maradni királyi rendeletre minden eszköz, minden butodarab. Kegyelettel fogják őrizni ezeket a tárgyakat, mint ereklyéket. És eljönnek ide az emberek s megilletődéssel nézik ezt a szegényes két szobát. Garibaldi lakott itt e szobákban, a mikor diadalmas győzelme után Palermot ostrommal elfoglalta. Megszerezte királyának Szicília koronáját, s míg a hős vezér trónt szerez másnak, addig ő maga megmarad a legnagyobb egyszerűségben, az ország legigénytelenebb polgárának. E két szoba egy egész kor történetét rejti magában. Az ablak erkélyéről szép kilátás nyílik a nagy térre, a Piazza della Vittoriára, a városra és környékére. Innen

Palermo, Porta Nuova.

e helyről nézett le Garibaldi az egybesereglett népre, a mely az ő üdvözlésére gyülekezett a Porta Nuovához.

A torony terraszáról a város és környékén legeltettük tekintetünket. Amott látszik a tengerből kimagasló Monte Pellegrino szép alakja, közelebb alatta a Favorita nevű királyi kastély, chinai izlésben építve IV. Ferdinánd király által, sötétzöld parkjával.

(Folytatása következik.)

A villamosság történeti fejlődése.

— a Tanulók Lapja számára. —

Irta: FIRMUS.

(1.)

A legtöbb tudománynak a természettudomány képezi alapját; valóságos kincses bányája ez az emberiségnek, s minél többet merítünk belőle, annál kiapadhatatlanabb forrását képezi a tudásnak és a népek haladásának. A fizikus a természet nagy tudományából indul ki, midőn felállítja a természeti erők hatásaiban nyilvánuló törvényszerűségeket, a csillagász hozzáfordul, hogy behatolhasson a világ-mindenség titkaiba; a művész belőle meríti tárgyát épen úgy, mint a filozóf fejtegetéseit, ez szolgál alapul a geologusnak, a chemikusnak, s anyagot szolgáltat a modern technikának, melynek csodáival határos vívmányai egészen új korszakot teremtetek s a régi rendszeren alapuló világot fenekestől felforgatták.

Az emberek kívánsága, tehetetlensége, nagyra-vágyása s kényelme volt a rugó, mely az egyes lángelméket a természet titkaiba való behatolásra, újabb felfedezésekre ösztönözte s a megélhetés szüksége, az önfentartás ösztöne volt az indító ok, mely őket a vívmányok értékesítésére utalta. A legrégebb korban is találkoztunk tudósokkal, a kik egész életüket erre a czélra szentelék s azóta is foly szakadatlanul a kutatás, immár helyes alapon, észszerűen s folyni fog mindaddig, míg maga a természet nem mondja: «Eddig és ne tovább!»

Eleinte csak véletlenül jutottak egy-egy nagyobb felfedezésre, s ha nem is tudták annak magyarázatát adni, egyszerűen a természeti csudák közé sorolták s többé nem törődtek vele. Ilyen csudák s misztikus tünemények birtokában többnyire a papok voltak s életükkel lakoltak, ha azt akár önérdékből, akár pedig más okból elárulták a laikusoknak. Innen magyarázható az ó- és középkori papok hatalma a népek fölött; innen van az, hogy néha századok, évezredek multak el a nélkül, hogy az emberiség csak egy lépéssel is előbbre haladt volna a tudományok fejlesztésében.

Megtört végre a jég, lehullott a bilincs, mely mint egy nehéz álom, oly hosszú időn át nyűgözte az elmét, a kutató szellemet, s az utolsó egy-két évtized immár több eredményt mutat fel, mint a megelőző 18 század együttvéve.

Kifejlődött minden téren a szabad verseny, egyesek, sőt egész nemzetek küzködnek egymás ellen: «Dicsőségért, hallhatatlanságért.» A 19 ik század jelszava: a «haladás» lett.

Minden nemzet tud felmutatni tehetségeket, lángelméket, a kik egy-egy korszakalkotó felfedezésekkel a hallhatatlanok sorába emelked-

tek, s mi magyarok, bár a nyugati civilizált országok határán foglalunk helyet, büszkén modhatjuk, hogy hazánkfiak közt is vannak a külföld által elismert nagy tekintélyű férfiak.

Az első gyújtófát pl. Irinyi János készítette 1836-ban. Azelőtt a primitív kova és tapló volt használatban. A varrógép, a gazdasági szántóvető gépek, az első ismétlő puska szerkezet, a kő-olaj lámpák berendezése stb. szintén mind régi keletű magyar találmányok.

Gyakorlati kísérletek által különösen a chemia s az elektrotechnika fejlődött arra a magaslatra, a melyen jelenleg találjuk, különösen ez utóbbira vonatkozik állításunk. A természeti tünemények megfigyelésére érzékekkel rendelkezünk: a hangot, a fényt, a hőtümenényeket, halljuk, látjuk, érezzük s bár érzékeink sokszor csalnak is bennünket, s nem támaszkodhatunk rájuk feltétlenül, mégis előnyünkre szolgál, hogy segítségével a legtöbb esetben megítélhetjük, hogy tulajdonképpen tüneményekkel állunk-e szemközt vagy nem?

E fontos segédeszköz az elektromosság észlelésére nézve teljesen elesik. A másik ok, mely szintén nagy nehézségeket okoz a vizsgálónak az, hogy mai napig sem tudjuk: mi tulajdonképpen az elektromosság? E titokszerűség kutatásában arra a föltételes eredményre jutunk, hogy az anyag lényegében van elrejtve és pedig minden anyagban más-más alakban.

A fizikai tüneményekre, nagy fáradsággal bár, sikerült oly elméleteket, hipotéziseket (feltevéseket) felállítani, melyek által azokat véges felfogásunkhoz közelebb hozhatjuk. Tudjuk, hogy a hangot a test részecskéinek hullámzó mozgása ébreszti bennünk, tudjuk, hogy a fény az aether rezgésén alapszik, tudjuk, hogy a hőhatásokat a test parányi részeinek többé-kevésbé szabálytalan rezgő mozgása hozza létre.

Az elősorolt hipotézisek alapján fogalmakat alkothatunk a színről, hangmagasságról, hőmérsékről stb.

T. i. azt mondjuk: a fény színe a hullámhosszúságtól, a hangmagasság a kilengés nagyságától, a hőmérsék a rezgések gyorsaságától stb. függ. Ilyen módon az egyes tüneményeket oly mechanikai jelenségekre (mozgásra) vezettük vissza, a melyekről közvetlen benyomásokat nyerünk, s a melyekben nincs okunk kételkedni.

Alapos okunk van gyanítani, hogy az, a mit elektromosságnak nevezünk, lényegében szín-

rén bizonyos mozgáson alapszik, bár most fogalmunk sem lehet természetesen arról, hogy a mozgásnak miféle nemével állunk szemközt. Nem tudjuk, vajjon hullám, rezgő, örvény vagy haladó mozgásról lehet-e szó?

Fogadjuk el e helyen, hogy az elektromosság az anyagnak ama tulajdonsága, mely bizonyos testekben a körülmények szerint, mint vonzó vagy taszító hatás, vagy pedig mint mágnesség jelentkezik.

Az elektromos hatást a kínaiak már 3000 évvel ezelőtt, s a görögök Kr. e. 600 körül ismerték. Eleinte természetesen csak a dörzsölési villanyosság keltette fel figyelmüket. Thales volt az első, a ki a megdörzsölt borostyánban a vonzó hatást felismerte s a jónai ó-görög iskolában tanította. A név is Thales-től ered, mert kísérleteit egyedül csak borostyánnal, elektronnal végezte. E korszak az elektrotechnika bölcsője. Közel 2000 évig szunnyadt azután e tudomány s csak Kr. u. 1630 körül kezdtek újból a villanyos tüneményekkel foglalkozni. 1630-ban fedezte fel Gilbert, angol tudós, hogy dörzsölés által a borostyánon kívül más testek is elektromosakká lesznek. Ezután ismét néhány évtized mult el a nélkül, hogy haladást látnánk e téren. 1671-ben lépett fel Guericke Ottó «Experimenta Magdeburgica» című híres művével, melyben a vonzáson kívül az elektromos taszítást ismerteti.

A légszivattyút is ő találta fel s többek közt egy villanygépet szerkesztett, a melyhez kengolyót használt fel. A golyót ugyanis gyors

forgásba hozta egy tengely körül s kezével bőr vagy ruhadarabot szoritott rá. A dörzsölés következtében a kén villanyos lett. Véletlen folytán rájött, hogy az így megdörzsölt kengolyó a sötétben világít és bizonyos hangot ad. Ez vitte rá arra, hogy a légköri villanyosság, tehát a villámlás és dörgés és a mesterséges, vagyis dörzsölési villanyosság közt hasonlóságot illetve összefüggést keressen. Utána számos más testtel ismételtetik az eljárást s így sikerült kimutatni, hogy a legtöbb test képes elektromosságot gerjeszteni. Evvel kapcsolatosan kimutatták, hogy az elektromosság a vezető testnek csak külső felületén helyezkedik el úgy, hogy pl. egy elektromossággal megtöltött tömött fémgolyó belsejében az elektromosságnak nyoma sincs jelen.

Ha egy testben igen sok az elektromosság, az a testet elhagyni törekszik. Innen van, hogy ha egy villanymentes testtel feléje közelünk, az elektromosság szikra alakjában át pattan. Ilyenkor azt mondjuk: az elektromos testet kisütöttük. A kisütés az emberi testen át is történhetik s akkor többé-kevésbé erős ütést érzünk. Nagy feltűnést keltett Ludolf dr. kísérlete Wittenberában, a ki a Nagy Frigyes által megalapított tudományos akadémia megnyitóján 1744. jan. 23-án a jelenlevő udvar és közönség meglepetésére a kisülő villany-szikrával aethert gyújtott meg. Mint látjuk, az ismeretek nagyon hiányosak voltak még ebben az időben s az egész tudomány az említett kísérletekre szorult. (Folyt. köv.)

Miben áll Róma világtörténelmi jelentősége.

(Vázlat.)

A régi kulturnépek közül a görögök után első helyen állanak a rómaiak. Hivatásuk más volt mint a görögöké, de szintén világtörténelmi.

1. Ők fejtették ki bővebben az állam eszméjét; ők alkottak először világhatalmat. Külsőleg ők győzték le a világot — orbis in urbe erat.

2. Az állam eszméje mellett a jog fogalmát is meghatározták s törvényekkel kormányozták a világot. Ők voltak az ó-kor gyakorlati, jogász nemzete. Sokat hagytak az utókorra. A római

jog jelentősége. Az újabb kor még mindig tanul a rómaiaktól.

3. Nevezetes alkotásaik vannak a történetírás és a szónoklat terén: Caesar, Sallustius, Livius, Tacitus, Cicero stb. minden időre nézve nevezetes írók.

Az ékesszóláson alapult a művelt rómainak úgy politikai, mint tudományos képzettsége. E tekintetben Cicero az első helyen említendő.

4. Ők terjesztették a görög műveltséget más népek közt.

5. Előmozdították a kereszténység terjedését.

JÓDASZOM.

Az 1848/49-iki Magyar Szabadságharc Története cz. nagyszabású illusztrált munkából most jelent meg az 50-ik füzet, a melyben Gracza György Budapest megszállását és Windischgrätz garázdálkodásait mondja el igen érdekesen.

A füzet egykoru képei ezek: Részlet a Tszavidéki harcokból. Az aradi gyásznapokból. Az 1849-ik évből az október hónap. Szózat 1849-ből. Körössy Sándor 1848-49-iki honvédtiszt rabbilinése. A gödöllői kastély 1849-ben. Részlet Nagy-Szeben 1849. márczius 11-iki ostromából.

A wörishofeni csudadoktor. Kneipp Sebestyén praelatus nagyérdékű életrajza jelent meg Dr. Körösy László Korrajzok cz. irodalmi vállalatában. Kneipp-nek igen sok ismerőse van Magyarországon, a ki hálával gondol vissza a wörishofeni csudadoktorra. Dr. Körösy László a mult nyáron hat hetet töltött a bajor fürdőhelyen, csak hogy a Kneipp-rendszert tüzetesen tanulmányozhassa. A magyar Kneipp-életrajz valamennyi eddig megjelent német és francia biographiánál terjedelmesebb. Részletesen tájékoztat az eredeti kuráról s bőven ismerteti a Kneipp-rendszert. A praelatus kéziratot és arcképet adott a biographia számára, melyet őszintén ajánlhatunk olvasóinknak. A kettős kötet a Korrajzok 20 és 21-ik száma. Ára 60 kr. Megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapest, Andrassy-ut 25. Kneipp-életrajza a kilenczedik önálló kötet a Korrajzokban. A nélkülözhetetlen családi könyvtár előfizető ára 30 füzetre 5 frt, boltiárban 9 frt.

Hazaflas könyvtár, szerkeszti Gaal Mózes. *A Daczó uram samara* című kötet érdekesen beszéli el, hogyan fogott ki Daczó uram egy német kapitányon, a ki erőszakkal akarta elvinni a legszebb lovát *Az utolsó próba* Thököly Imrénének utolsó kísérletét meséli el, mint akarta a hatalmas férfiú utóljára megkísérteni szerencsésjét az erdélyi fejedelemség visszaszerzésében. A próba nem sikerült s Thököly győzelmének eredménye csak az lett, hogy nejét, Zrinyi Ilonát a bécsi kormány szabadon bocsátotta. *A koldus herceg* Apa Mihály fejedelem fia, a ki Bécsbe ment, hogy apja fejedelemségét magának megszerezze. Bécsben igéretkeket tartották, a fejedelemségből semmi sem lett s a szemét a birodalmi hercegi címmel dugták ki. Egy kötet ára 25 kr. Kapható bármely könyvkereskedésben.

FEJTÖRŐ.

— Rovatvezető: Csiszár József. —

1. Számtani kérdés:

Oldassék meg a következő egyenletrendszer:

$$\begin{cases} 2x - y = 3 & 2) & 2x + 3y = 18 \\ x^2 + y^2 - 3xy + 2x - y = 14 & 2) & 2x^2 + bxy + 7y^2 = 202 \end{cases}$$

2. Földrajzi kérdés.

Mi a neve a Tiberen átvezető azon hidnak Róma mellett, a hol 312-ben Kr. u. Nagy Konstantin legyőzte Maxentiuszt?

3. Történelmi kérdés.

Ki volt azon norvég király, a ki 995-ben szül. terjesztette a kereszténységet, meghódította Islandot és Skótországot, 1029-ben dán Kunt trónjától megfosztotta és megölte?

4. Természetrizai kérdés.

Melyik virág az, melynek tollszár-vastag tőkéből két hosszonyelű tölevél s egy 10—15 cm. magas felálló tőkocsán fejlődik, melynek felső végén illatos fehér, harangalaku, hatkarélyos leplű virágai feloldali fürtöt alkotnak? Melyik rendbe tartozik? Termése gömbölyű piros boggyó.

5. Fizikai kérdés.

Hogyan szól Ohm György Simon német physikai tudósnak az elektromosságról szóló legfontosabb törvénye? Megfejtési határidő: jan. 18.

A 48. számban közölt képtalány megfejtése: Senki sem proféta a maga hazájában.

A 48. számban közölt fejtörőt helyesen megfejtették: Andrásovics János, Balla István, Szentesi Béla, Klein Ignác, Kuti Dénes, Gyarmati László, Bartha Lajos, Szatmáry Zoltán, Kerégyártó László, Hirschl Jenő, Benke István, Baranyai József, Takács Károly, Gorczky Béla, Horváth Kálmán, Lindner Ferencz, Székely Imre, Scheiber Mór, Smidt Alajos, Szilágyi Lajos, Weisz István.

A jutalom könyvet Benke István nyerte el.

VEGYESEK.

A Somogyi-féle konzervatórium Beethoven-önképzőkőre január hó 5-én délelőtt 11 órakor tartotta harmadik ülését. A jegyzőkönyv hitelesítése és a titkári jelentés előterjesztése után Garai Aladár olvasta fel «Beethoven élete» című biográfiáját, melyet a kör érdemkönyvbeírásra fogadott el (I-ső fokozat). Ezután Goldstein Jenő szavalta Petőfi «Egy telem Debreczenben», «Nézek, nézek kifelé...», «A vándorlegény» című költeményeit. Titkár indítványára szavaltatát a kör második fokra érdemesítette (jegyzőkönyvi dicséret). Ugyancsak jegyzőkönyvi dicséretben részesült Orlik Árpád is, aki Tarkányi «Coriolán»-ját adta elő. Még Schlosser Arthur tartott előadást a magyar zenéről.

Kérdés. Alföldy László, bajai előfizetőknek a «Tanulók Lapja» olvasóinak a következő kérdést veti fel: «Hogyan beszélhetett Aeneas Didóval, mikor Karthagót sokkal előbb alapították?» A feladott kérdés megfejtőinek Berzsenyi Dániel verseit tüzi ki jutalmul a kérdés feladója, melyet mi a magunk részéről Kerényi verseinek jutalmazásával toldunk meg. A kérdés megfejtése a «Tanulók Lapja» szerkesztőségébe (IX. soroksári-utca 31. szám) küldendő. Határidő január 31.

Halálozás. Abel János a nagyszombati érseki főgimnázium tanára, hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Nyugodjék békében!
Pályamunkák. Mult számunkban a beérkezett pályamunkákról szóló jelentésünkben a következő munkák kimaradtak: Befolyással van-e a rossz tanulás a későbbi életünkre? (érték.) Cicero és Kossuth (érték.) Miért tanuljuk a latin nyelvet? (érték.) A vas jelentő-

sége (érték.) A megbánás (elb.) Ifjukur (vers), A ritka betörő (ford.) A farkas és daru (vers, ford.) A kétszinű barát (elb.) Két tanuló (elb.) A hírnévkeresők (elb.) Mátyás, a bányászfu és Egy leányszív (elb.) Szép Meluzina (vers). Kossuth L. emlékezete (vers). A levágott kéz (ford.) Juhász-bojtár (vers). A jelenkor versköltészetéről (érték.) A szomjas deákok (fotografia). Tollrajz: Szabadságszeretet, Téli kép, Bogdán Máté Misóval Budára utazik. A beérkezett összes pályamunkák száma 63. A pályamunkákat szorgosan átvizsgálva ezuttal mindeniket megemlítettük. A tollrajz pályázat eredményét ezuttal is közölhetjük, amennyiben a jutalomra legméltoőbbnak a lapunk karácsonyi számában megjelent *Latinból szekunda?* címűt ítéltük. Szerzője: Hermann Nándor budapesti ref. főgimn. VIII. oszt. tanuló, aki a jutalmat a szerkesztőségben bármikor átveheti.

Leánygimnázium. Ő Felsője a király, dr. Wlassics Gyula miniszter előterjesztésére megengedte, hogy ezentul a nők egyetemét látogathassanak. Mivel az egyetem látogatásához, mint tudjuk, a gimnázium elvégzése és érettségi vizsga szükséges, a nők egyetemre bocsáthatásának első feltétele a női gimnázium felállítása. A jó példával a budapesti orsz. nőképző-egyesület iskolája jár elől, hol már az 1896—97-ik tanévben megkezdik a leányok gimnaziális oktatását. Az intézet úgy lesz berendezve, hogy a nők polgári iskolai tárgyai mellett azok, akik magasabb kiképzést óhajtanak, külön tanulják a gimnáziumi tárgyakat s aztán érettségit tesznek éppúgy, mint a középiskolai tanulók. Az egyetemen a bölcsészeti (tanári), orvosi vagy gyógyszerészeti kurzust végezhetik. A dolog csak nálunk új; külföldön, Svájcban, Németországban, Oroszországban, de főleg Amerikában épp annyi nő látogatja az egyetemet, mint férfi s ami a fő, többnyire szorgalmasabbak is, mint a férfiak. Milyen jó is lesz, ha a hanyag tanulóknak a szorgalmas gimnazista huga fog segíteni a latin fordításnál!

A fiumei állami főgimnázium Magyar Társalgó-Köre január hó 16-án a Deák-szálló nagy termében rendez ünnepséget. A tanczot megelőzőleg magyar-olasz előadás lesz a következő műsorral: 1. Magyar népdalok; előadja az intézet dalosköre Kubicek A. tanár vezetése alatt. 2. Giacosa I. «Il filo» bölcsészeti erkölcsi jelenet; előadja Friedrich A. tanuló. 3. Dancla «Symphonie concertante» 2 hegedűre zongorakísérettel; előadják Tóth E., Carposio A. és Jilly A. tanulók. 4. Gabányi «Az ideges ember» című monológja; előadja

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Blasich M. tanuló. 5. Ábrányi K. «Rákóczi» melodramája; szavalja Tóth E., zongorán kíséri Kubicek tanár. 6. Peterdy S. «Az orr» című monológja. Magyarból olaszra fordította és előadja Zemplén Gy. tanuló. 7. Olasz népdalok; előadja az intézet dalosköre Kubicek A. tanár vezetése alatt. A tanczrendet a zeniális festőművész Paur szerkesztette.

A győri főreáliskola szavaló köre január 4-én tartotta Szabó Ernő tanár vezetése alatt rendes gyűlését. Tárgysorozat: 1. Párjelenet «Maróth bán»-ból; előadták Pokorny János (VIII) és Stadler Ödön (VIII). 2. «Bányaszerecséltenség» monolog, írta Gabányi Árpád, szavalta Pollák Ármín (IV). 3. Ugyanezen költeményt a tanár ur kitűnően elszavalta. 4. «Pázmány lovag» írta Arany János, szavalta Mersich Aladár (VIII). 5. Pokorny János (VIII). Kiss József «Gedő vár asszonya» cz. költeményét szavalta. 6. «Petőfi a hortobágyon» írta Várady Antal, szavalta Förstner Tivadar (VII).

Szerkesztői telefon.

B A. Ep. Az egyik vers nem jó, a másik nem a lapunkba való, a harmadikat pedig átadtuk a «Génius»-nak, az majd talán közli, mert szépirodalmi lapban megállja helyét. P. Á. Győr. Ha tiz előfizetőt gyűjt, a kik a lapot meg is rendelik, akkor t. p. kap. Csupán a tudósításokért nem. A tudósításokat megküldik nekünk hivatalosan is az önképző-körök főjegyzői. Halász L. Sopron. Szíveskedjék a kiadóhivatalt addig ostromolni, míg megküldi a lapot. Mi távol esvén a kiadóhivataltól, annál kevésbé tehetünk eleget kérésének, mert örülünk, ha a kiadóhivatal a szerkesztőség részére egy példányt ad is a saját szerkesztésünkben megjelenő lapból. Granitz G. Szombathely. A bekötési tábla ügye sem tartozik a szerkesztőséghez. Ha hozánk tartoznék, már régen, felszólítás nélkül megtettük volna kötelességünket. Általában kérjük előfizetőinket, hogy a szerkesztőséghez csak a lap szellemi részére vonatkozó kérdésekben forduljanak. Mi a legcélszerűbb kérdésre is szívesen felelünk. VII. kerületi két tanuló még novemberben levelet intézett a szerkesztőhöz bizonyos megbeszélési ügyében. Levelökre a legközelebbi szerk. üzenetben feleltünk is. Közbejött a szedő sztrájk s a lap is, üzenet is elmaradt. Felszólítjuk az illetőket, hogy az új szerkesztőségi helyiségben bármely nap délután 2 és 3 óra között jelenjenek meg az illető ügy megbeszélése végett. Intimus. Lőcse. Bizony mind a két vers nagyon gyenge. Jó verset írni nem könnyű dolog, aztán meg sok tanulás, sok gyakorlás által szerzett technikai ügyesség is kell hozzá. Minden deák keresztül esik ezen a nyavalyán, mert mindenik megpróbál verselni 14—18 éves koráig. Csak hogy a vershez nem elég ám néhány jó rim, oda a múzsa csókja kell. A mióta azonban a múzsák elrebbentek Helikon környékéről, azóta igen ritka embernek osztogatják kegyeiket, — diáknak pedig a legeslegritkább esetben. A diákokkal csak Erato szokott hecczelődni csupa juxból, mikor nagyon unja magát, aztán jókat kaczag a rossz verseken. Higyje el, hogy így van. De ez ne búsítsa, mert magának többet ér egy jó latin gyakorlat, mint egy rossz vers! (Több kérdésre a jövő számban felelünk.)

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:	SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG:
Egész évre 4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-utca
Fél évre 2 frt.	főgymnasiumi tanár.	KIADÓHIVATAL:
Negyed évre 1 frt.		Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.	HIRDETÉSEK
		felvételnek és jutányosan számíttatnak

Tanulók a milleniumi kiállításon.

(*) Említettük már lapunkban, hogy a közoktatásügyi miniszteriumban anketet tartottak a fölött, hogy a tanulók milleniumi tornaversenyének sikerét hogyan biztosíthassák.

Hozzávetőleg számítva a tornaversenyen legalább is hatezer tanuló fog részt venni. Maga a tornaverseny olyan lesz, a milyenek a besztércei, pozsonyi, debreczeni, győri tornaversenyek voltak, csak hogy természetesen nagyobb dimenzióban és nagyobb parádéval. Nehezebb lesz a rendezés, mert több lesz a versenyző, — de több lesz a jutalom is, mert a versenyzőknek legalább is 10 százaléka részesül jutalomban, illetve kitüntetésben.

A tornaverseny rendezése a miniszterium kezében van, a mely kiváló szakferfiak közreműködésével gondoskodni fog a verseny sikeréről is.

Ez irányban úgy tudjuk, már történtek intézkedések, sőt már a részletes program is meg van állapítva.

A középiskolai tanáregyesület pedig a versenyre érkező tanulók elszállásolásának és ellátásának kérdésével is foglalkozott már. Hogy e tekintetben történt-e és milyen intézkedés, arról nincs tudomásunk. Hisszük azonban, s ez kétségtelen is, hogy a milleniumi tornaversenyt rendező bizottságnak erre is kiterjedt a figyelme. Ha pozitív intézkedések jutnak tudomásunkra, azokat sietni fogunk közölni lapunkban, a mely *közvetlen érintkezik az ifjuság egyes tagjaival* nemcsak az önképző-körök és ifjusági könyvtárak lappeldányai útján, hanem a nyilvános és magántanulókkal, a kik tömeges pártolói e lapnak, egyformán.

E kérdéssel kapcsolatban merül fel a másik kérdés is, hogy a szüidőben a kiállításra feljönni készülő s a tornaversenyen részt nem vett tanulók érdekében történik-e valami intézkedés, hogy a kiállítást, mely az ezeréves Magyarország fejlettségének, műveltségének, haladásának lesz kiállítása, megtekinthessék a szerény költséggel rendelkező tanulók is, hogy midőn a milleniumi kiállítás fényét jönnek megtekinteni, egyszersmind az ország fővárosát, a rohamosan fejlődő ifju Budapestet is megismerhessék.

Az a kérdés, hogy lesz-e módja az ifjuságnak *kevés költséggel* pár napig Budapesten tartózkodni, hogy mindent, a mit itt a tudomány, művészet és ipar produkált, megtekinthessen.

Már a mult évben sokan fordultak hozzánk előfizetőink közül (intézetek is) e kérdéssel. Mi eddig érdemleges választ nem adhattunk. Most már annyit közölhetünk, hogy Wlassics Gyula kultuszminiszter elfogadta a középiskolai tanáregyesületnek azt az előterjesztését, mely szerint az ezredévi kiállítást a deákok nem egyszerre nézik meg, hanem csoportonként, minden héten négy-öt középiskolának tanulóí jönnek Budapestre, s némi kedvezményben is részesülnek.

Mik ezek a kedvezmények, nem tudjuk. Adig is, míg megtudjuk, *a magunk részéről* igérjük, hogy mindent elkövetünk, hogy a tanulóifjuság részére Budapesten tartózkodása alatt minden megszereshető kedvezményt kieszaköljünk.

E kérdésre később még visszatérünk.